

РЕЦЕНЗІЯ

**на навчально-методичний довідник
СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

Колектив авторів: О. О. Кравченко, М. С. Міщенко, І. Г. Резніченко, А. В. Шулдик, Г. О. Шулдик, О. Р. Поліщук, К. О. Чупіна, Ю. Ю. Песоцька, С. Д. Бобриньова, К. Г. Діордій, С. О. Чорна.

16 жовтня 2020 року набрало чинності «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти», затвердженим наказом МОН від 08 вересня 2020 року № 1115. Міністерство надає рекомендації закладам загальної середньої освіти щодо організації освітнього процесу під час дистанційного навчання. У листопаді 2020 р. видано Лист МОН №1/9-609 «Щодо організації дистанційного навчання».

Закриття закладів дошкільної, загальної середньої та вищої освіти через стримування поширення пандемії COVID-19 у 191 країні світу призвело до того, що 1,57 млрд учнів і студентів (90 % світового контингенту) були змушені навчатися дистанційно. З одного боку, така ситуація була цілком виправданою, тому що давала змогу убезпечити людей від ризику захворіти на COVID-19. З іншого, карантин поставив нові виклики перед закладами освіти, а також органами управління освітою на місцевому і національному рівнях. Організація ефективного дистанційного або змішаного навчання, адаптація освітньої політики до вимог сьогодення, посилення фінансового забезпечення закладів освіти, модернізація їх матеріально-технічної бази – це не повний перелік тих труднощів, які мають здолати управлінці та освітяни вже на початку нового 2020–2021 навчального року.

Серед значної кількості соціальних та економічних втрат суспільства, пов'язаних із закриттям закладів загальної середньої освіти через пандемію, експерти Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) визначають такі: посилення тиску на заклади середньої загальної освіти, які залишалися відкритими; проблеми забезпечення об'єктивності проведення проміжного та підсумкового контролю знань учнів; неготовність більшості батьків до підтримки форм дистанційного та домашнього навчання; високі економічні втрати у продуктивності праці, зумовлені поєднанням догляду за дітьми та дистанційною роботою; стресові прояви серед учнів, учителів та батьків; проблеми догляду та виховання дітей з неблагополучних сімей; зростання імовірності ризиків вживання психотропних засобів та асоціальної поведінки підлітків.

Запровадження карантину змінило життя кожного з нас, та особливо вплинуло на заклади освіти, змусивши пристосовуватись до нових умов надання освітніх послуг. Та все ж, питання дистанційного навчання в умовах пандемії корона вірусу залишається, як ніколи, актуальним.

Перший досвід масового впровадження дистанційного навчання в період карантину виявив нові виклики перед системою освіти, які потрібно врахувати під час проєктування освітнього процесу в новому навчальному році.

Для забезпечення повноцінного освітнього навчального процесу на відстані, окрім технічного інструментарію, вчителю необхідно володіти низкою

професійних та особистих компетентностей, які дозволять зацікавити, організувати учнів на початковому етапі та втримати їхню увагу аж до завершального.

Втім, цього також недостатньо: в умовах дистанційного навчання стрімко зросла роль батьків, оскільки від дітей, особливо молодшого віку, важко вимагати абсолютної дисципліни та концентрації.

У виданні подані рекомендації батькам щодо дистанційного навчання, вчителям щодо освітнього процесу, учням, практичним психологам та соціальним педагогам, рекомендації з профілактики комп'ютерного зорового синдрому, рекомендації по запобіганню емоційного вигорання педагогів, рекомендації учасниками освітнього процесу щодо кібербезпеки, рекомендації для фізичної підтримки під час карантину, розглянуто сучасні підходи до профорієнтації. Ці рекомендації ґрунтуються на здійсненому аналізі даних проведеного опитування.

Видання орієнтоване на спеціалістів, які працюють у системі як загальної, спеціальної освіти, так і вищої освіти перш за все психологів, соціальних працівників, фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, вчителів, дітей та їх батьків.

Завідувач кафедри психології
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини,
доктор психологічних наук, професор

О.Д. Сафін